

De kern van het beroepsgeheim is vertrouwen

Een basis voor jeugdhulpverleners



Als jeugdhulpverlener word je vandaag meer en meer geconfronteerd met vragen naar informatie-uitwisseling van heel diverse actoren. Doordat er momenteel veel beweegt op vlak van het beroepsgeheim, en doordat de uitzonderingen zich opstapelen, is het belangrijk als hulpverlener houvast te zoeken in de basisprincipes van hulpverlening. We gaan niet in op het juridisch kader van beroepsgeheim, maar gaan terug naar het belang ervan voor de hulpverlening.

Deze basistekst kan ondersteuning bieden bij elke informatie-uitwisseling en kan gebruikt worden als vertrekpunt om een toelichting te geven aan mogelijke gesprekspartners over je beslissing om al dan niet je beroepsgeheim te doorbreken, en over je positie aan de gesprekstafel.

1 | VERTROUWENSRELATIE

Binnen de hulpverlening staat de vertrouwensrelatie tussen je cliënt en jij als hulpverlener centraal. Om deze vertrouwensrelatie optimaal te kunnen realiseren ben je gebonden aan het beroepsgeheim.

Niet enkel voor de individuele cliënt is dit vertrouwen in de hulpverlening cruciaal. Beroepsgeheim heeft ook een maatschappelijke functie. Het zorgt er namelijk voor dat mensen beroep 'durven' doen op hulpverlening. Die vertrouwensband is essentieel om tot efficiënte en preventieve hulpverlening te komen.

In alle situaties waarin je informatie uitwisselt of afweegt om dit te doen, moet de vertrouwensrelatie en hoe je daar zo respectvol mogelijk mee kan omgaan, centraal staan.

Daarom is het steeds aan te raden om te proberen de cliënt zelf te responsabiliseren om informatie te delen, eventueel met jouw ondersteuning. Stel jezelf hierbij de vraag waarom jij als hulpverlener beter geplaatst zou zijn dan de cliënt zelf om bepaalde informatie te delen.

2 | TRANSPARANT WERKEN

Transparant werken is cruciaal bij het opbouwen of onderhouden van een vertrouwensrelatie. Betrek dan ook steeds je cliënt bij een informatie-uitwisseling en informeer hem erover (tenzij dit om veiligheidsredenen of wettelijke voorschriften niet kan). Probeer in de mate van het mogelijke samen met je cliënt te bepalen welke informatie, met wie, en op welke manier kan gedeeld worden.

Wanneer je cliënt instemt met het doorgeven van informatie, of dit zelf wenst, kan je er echter als hulpverlener ook voor kiezen dit niet te doen omdat het indruist tegen het belang van de cliënt of tegen het maatschappelijk belang. Bespreek deze beslissing dan met je cliënt.

3 | EIGEN OPDRACHT EN POSITIE

Transparant en betrouwbaar zijn, betekent ook dat je je als hulpverlener bewust moet zijn van je eigen positie en mandaat. Met welk mandaat treed je op? Binnen welke setting werk je? Heb je al dan niet een rapportageplicht binnen je mandaat? Welke hulpverleningsdoelen worden nagestreefd? Past de uitwisseling in het nastreven van die doelen?

De gesprekspartner heeft mogelijk een andere positie, opdracht en doel. Kennis daarvan is belangrijk om af te wegen of (en welke) informatie uitgewisseld kan worden en om de cliënt goed te informeren over het doel en de gevolgen van een uitwisseling.

Vanuit de hulpverlening zijn we gericht op hulpverleningsdoelen en veiligheid van cliënten en mogelijke (toekomstige) slachtoffers. Bestrafing van de dader is geen hulpverleningsopdracht en kan dus nooit de reden zijn waarom we als hulpverleners informatie delen, maar het kan er wel het gevolg van zijn. Maak je rol en positie dus duidelijk aan je gesprekspartners en leer elkaar kennen.

4 | GEVOLGEN VAN INFORMATIE-UITWISSELING

Als hulpverlener is het jouw taak om, vóór de informatie-uitwisseling, na te gaan wat er met de informatie gaat gebeuren. Om je cliënt goed te kunnen informeren over de informatie-uitwisseling en hem daarin - in de mate van het mogelijke - mee te nemen, is het belangrijk te kunnen duiden waarom informatie wordt uitgewisseld en met welke mogelijke gevolgen. Elke uitwisseling vereist daarom ook transparantie van de gesprekspartner die informatie aan ons vraagt.

Heeft de gesprekspartner waaraan je de informatie geeft nog controle over de mogelijke gevolgen? Of kan de ontvanger van informatie hierna een eigen traject lopen met de informatie? Is er ruimte om hierover afspraken te maken?

Zorg dat je als informatiegever antwoorden hebt voor je gaat uitwisselen zodat je duidelijk kan kaderen naar je cliënt. Als hulpverlener blijf je immers altijd in relatie met je cliënt.

5 | JE STAAT ER NIET ALLEEN VOOR

Je beroepsgeheim heb je ten persoonlijke titel, maar je kan je in je afwegingen laten ondersteunen door je collega's of experts. Zoek hierbij samen naar de beste manier om met de vraag naar informatie-uitwisseling om te gaan, probeer hierbij zo transparant mogelijk te zijn naar je cliënt en stel het belang van de cliënt voorop. Je staat er dus niet alleen voor om de soms moeilijke beslissing tot doorbreken van je beroepsgeheim te maken, maak gebruik van dit vangnet.

6 | ZELDEN EEN VERPLICHTING. DE HULPVERLENER BESLIST

Als drager van het beroepsgeheim maak je zelf de afweging om al dan niet informatie te delen binnen het juridische kader (dat de mogelijkheid biedt om soms informatie te delen). Zelden is er sprake van een plicht tot het delen van informatie. Naast het juridisch kader is het even belangrijk te kijken of je de informatie-uitwisseling kan inpassen in je hulpverleningsopdracht en doelen. Dus m.a.w. zelfs als het juridisch mogelijk is om informatie te delen, kan je er heel bewust voor kiezen dit niet te doen in het belang van je cliënt.

Als hulpverlener heb je steeds een hulpverleningsplicht, zeker als jij inschat dat er een groot gevaar is voor je cliënt of derden. Hulpverleners is veel meer dan informatie-uitwisseling, maar soms is informatie delen de enige mogelijkheid om een groot gevaar te stoppen.

Het is aan jou als hulpverlener om de afweging te maken of je kan of moet overgaan tot een uitwisseling, of de voorwaarden daartoe vervuld zijn, de inschattingen van gevaar voor de cliënt en mogelijke andere slachtoffers, zijn hulpverleningsopdracht, welke informatie je daarbij moet of mag delen

Maak die afwegingen zorgvuldig zodat je in alle vertrouwen met je cliënt op weg kan blijven gaan.

DE KERN VAN HET BEROEPSGEHEIM IS EN BLIJFT VERTROUWEN